Попід великими образами купки скавулених бадіків на колінках молилися. Поперекладали голови на плечі і простягненими руками світців за все просили, або поскладали на грудях долоні, гей дощечки докупи, попідпирали ними похнюплені лиця і жалібними голосами відговорювали уривками отче наші.

Хрестилися і били кулаками в голі груди та й жалі свої виповідали. А як у якім важнім пункті світців просили, то тріскали долонями, гей терлицями, та й щиро стогнали, очима благали й поклони били.

У бабинці жінки покотом, як грушки, лежали.

Бо чілідина мусить файно до бога скластися, схотівши, аби її молитва була приймлена. На коліна має упасти, має голову на землю склонити.

Так годиться, так святі собі хочуть.

Та й так молилася вдовиця Семениха на самому затиллю. Ой, молилася, до землі припала, землю цілувала, опадами завертала.

Світла в церкві горіли, до святих крізь ладан кліпали, за гріхи ласки у бога молили.

Мужицькі стони росою із світців стікали.

Дяк по щирості відгалакував, аби відправа була красна, аби святим душа радувалася.

Дзвони гуділи, ревіли і дзеленькали, Семениху легеньким гребенем по голові чесали.

Молилася за синове здоровля, аби у воську кулі його обми нали, аби не умер тамки. Чула, як кулі у воздухах гуділи, як по полі качалися і землю рили, людську працю трошили.

Відси хмара й відти хмара, самі сині кабати, самі людські діти. Одні на одних стріляють, шаблями проколюють, кров потічиною тече, нема "гальту".

— Осішнюків Грицько уповідав це тої неділі на то лічці. Він цісарська дитина, відслужив своє; знає, що то баталія може.

Як легіні з села збиралися й на багацьких возах у восько виїжджали, то такої жалібної виспівували, що все село плакало. Багачі плакали, синам у руки сороківці тицькали, в коршмі у горівці купалися, дітей на смерть виряджали.

А вона збоку дивилася, приступу не мала.

Ой в цісаря добра служба, та лиха заплата,

Не в одного жовнірика головочька стята.

Легіні співали, а її син сидів на краєчку багацького воза та й дивився, що їй ув очах темніло, пам'ять відходила. Такий сумний, такий блідий був, як не тота дитина. То так йому банно було за своєю ненею, що сама лишається. Та лиш най, сараку, не банує, най не кривдується, бо вона йому нічого не дасть. Що мала, то дала, а за решту най буде вибачний, бо нема відки. Якби був покійничок дьидя жив, то була би лиш на сина прятала, а бідна вдовиця, що дасть?

Вози покачалися, прірва людей прорвалася, туча візків розлилася. Розступайся, земле?

Ой цісарю,тісарику, на шьо нас вербуєш?

В магазинах нема хліба, чим нас нагодуєш?

Вояцька співанка їй причувалася, гей сумний, невиразний шум в лісі.

Сині кабати мінилися проти сонця, як чічки за очі ловили. Гострі багнети полискували, як зеркала; чесатися у них можна би.

У воздухах ворони літали, крові шукали. У цій хвилині баталія гуде. Її сина кулею поцілять.

— Але єк найясніший тато є добрий, шьо 'го неприятель не роз’юшит, то він войни не зробит, най сараки-вояки відтановлюєтси, каже, — уповідав Іван Піштаків жінкам коло церкви.

Гей сонце видіння, пощезали хмари жовнірів, і вона молилася, щоби найяснішого тата ніхто не роз'юшив.

Десь така палата, як церква велика, десь у цій палаті від срібла-злота мовня б'є. Ліхтарі, як стоги, високі, свічки снопами горять. Десь вівтар великий, злотом кований, срібними гаками до землі прибитий. Луна від світла йде, на стінах трясеться. На вівтарі тісар сидить, найясніший тато. Як він так сидить, то муха не сміє летіти. Навкруг нього воєко рядами клінчить, на розказ чекає. То як тісар письмо собі незлюбить, то ніхто його не зіпре, баталію зробить. Лиш пальцем кивне. Як у письмі стоїть не по правді, то каліцтво буде. Але на тото мир бога просить, аби кривди не було, аби цісареві файно жилося. Аби цісарська земля пишно родила, аби цісарська маржинка дужя була, аби в хаті лежі не було.

В церкві заклекотіло, від молебних стогнів вітер повіяв. Миртиснувся наперед на боже давати, бо служба зачалася, дяк записував гроші за живих і вмерлих. Тому Семенисі настолоичв чийсь постів голову і перервав її молитву.

Вона, кленучи, устала і подалася за цією хвилею, що гнала наперед.

Хрестилася й била в груди, всі розп’яття обцілувала. Пхалася ’д дяківській лавці і кінець хустки розв’язувала зубами.

Діпхалася і диктувала дякові в ухо, аби записував:

— Оце за цісарську землю, аби родила, та й за маржинку, та й за здоровлє, та й аби ніхто не роз’юшив найяснішого тата.

І за кожний пункт гроші на тацу кидала.

Дяк не дочував бабиної офірівщини і допитувався другий раз, а вона те саме голосніше повторяла:

— Аби цісаря яка нужда не роз’юшила, аби…

Відтак за тото саме отче наш відказувала.

Але бадіки зачули її на боже і були наконтентні.

Підштуркували ліктями один одного і підклепували на себе та толкували собі, що вона пусто-дурно грейцарі викинула, бо тото в бога не буде приймлене.

— Де ж, брачіку, тісар требує чілідинов?

— А хоть би прем вола дала, то не требує.

— Пусте її на боже, бігме, пусте!

Бадіки – чоловіки

Скавулені – скручені, зігнуті

Світці – святі

Трошити – витрачати, нищити

Сараку не банує – бідолахи не жаліє

Кабати, —

Легіні –

Чілідина –

Лежі не було – не хворіли

Маржинка – худоба

Відтановитиси – опам’ятатися, віджити

Мовня – блискавка, блиск

Тісар, цісарський – цісар, цісарський

Постів –

Настолочив –

Жовнір – військовий

Восько – військо

Офіра –

Отченаш – молитва

Грейцар – копійка, гроші